

МАТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ ПІДПРИЄМСТВА

Т. П. ГУДЗЬ, кандидат економічних наук, доцент
(Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. *Мета статті полягає у вивченні матричних моделей діагностики фінансової рівноваги підприємства, виявленні особливостей їх практичного застосування та розвитку їх видів шляхом розробки авторської методики матричного аналізу в удосконаленій формі. Методика дослідження.* Досягнення поставленої мети здійснено за допомогою таких загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: діалектичного підходу, індукції, матричного аналізу, аналізу коефіцієнтів, трендового аналізу. **Результати.** Розроблено модель матричного аналізу фінансової рівноваги, яка дозволяє ідентифікувати певну множину її станів на основі врахування чотирьох аспектів фінансового стану підприємства: ліквідності, дохідності, самофінансування й ризику банкрутства. **Практична значущість результатів дослідження.** Розроблена у статті модель матричного аналізу для виявлення станів фінансової рівноваги підприємства та форм її порушення спрямована на вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення обґрунтування управлінських рішень фінансового менеджменту.

Ключові слова: фінансова рівновага, банкрутство, ліквідність, дохідність, фінансова стійкість.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Діагностика фінансової рівноваги підприємства виступає одним із найважливіших заходів профілактики фінансової кризи та недопущення ситуації банкрутства. Водночас виявлення особливостей рівноважного фінансового стану підприємства є специфічним видом інформаційно-аналітичного обґрунтування прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері стратегічного й оперативного фінансового менеджменту. Саме діагностика фінансової рівноваги набуває функції сполучної ланки в системі управління підприємством, послідовно переходячи від вирішення стратегічних питань розвитку підприємства до поточного, оперативного планування діяльності, комплексно пов'язуючи правові, фінансові, маркетингові й антикризові аспекти.

Під час аналізу фінансової рівноваги важливим питанням є ідентифікація множини її станів. Із приводу цього В. Г. Белоліпецький зазначає, що виявлення «множинних рівноважних станів» – це «критично важливий напрям

пошуку зон стійкої фінансової рівноваги» [1, с. 121].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна економічна наука для оцінки фінансової рівноваги підприємства застосовує широкий арсенал методів та інструментів. Проблеми діагностики фінансової рівноваги підприємства вивчали такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як І. О. Бланк, О. О. Терещенко, Л. А. Костирко, Л. О. Лігоненко, Р. Скалюк, В. Г. Белоліпецький, Б. Коласс, Г. Менєс, Ф. Бароле, П. Бульме, Ж. Франшон, І. Романе та ін. [1, 2, 4, 5, 7]. Ученими задіяні різні методи економічного аналізу для розробки методик діагностики фінансової рівноваги підприємства. Утім, відкритим залишається питання діагностики множини рівноважних фінансових станів підприємства. Одним із найбільш придатних методів виявлення множинних станів об'єкта є матричний аналіз.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є вивчення існуючих матричних моделей для діагностики фінансової рівноваги підприємства, виявлення особливостей їх практичного застосування та

розвиток їх видів шляхом розробки авторської методики матричного аналізу в удосконаленій формі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Серед множини методів діагностики фінансової рівноваги особливого поширення набув матричний аналіз з огляду на простоту його застосування. Розглянемо вітчизняні та зарубіжні показники, що використовуються для побудови матриці станів фінансової рівноваги підприємства.

Французькі вчені Ж. Франшон та І. Рома-

не, одні з перших, розробили методику діагностики фінансової рівноваги з метою визначення типу фінансової стратегії підприємства. Її суть полягає у визначенні моделі фінансової рівноваги підприємства в довгостроковому періоді на основі матриці, побудованої за величиною результату фінансово-господарської діяльності. Цей критерій представляє собою алгебраїчну суму двох показників: результату господарської діяльності (РГД) та результату фінансової діяльності (РФД). Запропонована авторами методика представлена в табл. 1.

Таблиця 1

Варіанти моделей фінансової рівноваги в довгостроковому періоді [2, с. 541]

Результат господарської діяльності (РГД)	Результат фінансової діяльності (РФД)		
	РФД < 0	РФД ≈ 0	РФД > 0
РГД > 0	РФГД ₁ ≥ 0	РФГД > 0	РФГД > 0
РГД ≈ 0	РФГД < 0	РФГД ₂ ≈ 0	РФГД > 0
РГД < 0	РФГД < 0	РФГД < 0	РФГД ₃ ≤ 0

За результатом господарської діяльності характеризується запас ліквідності, який залишається в підприємства після фінансування процесу виробництва. Результат фінансової діяльності узагальнює фінансові потоки від залучення й обслуговування кредитних ресурсів, сплати податку на прибуток, виплати дивідендів, отримання емісійного доходу, а також доходів від довгострокових фінансових інвестицій. Стан фінансової рівноваги характеризується результатом фінансово-господарської діяльності підприємства, що представляє собою суму двох ви-

щеписаних показників. За визначенням авторів методики, досягнення підприємством фінансової рівноваги відповідає результату фінансово-господарської діяльності, наближеному до нуля. Від'ємне значення даного показника свідчить про дефіцит ліквідних коштів на підприємстві, відповідно, його додатне значення – про наявний запас ліквідності.

Застосування методики діагностики фінансової рівноваги Ж. Франсона та І. Романа проведено на прикладі ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» (табл. 2).

Таблиця 2

Стани фінансової рівноваги ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» у 2011–2015 рр.

Показник	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Результат господарської діяльності, тис. грн	4 065 589	4 394 432	-80 285	-879 065	-1 475 773
Результат фінансової діяльності, тис. грн	-44 732	51 445	200 513	515 702	-719 882
Результат фінансово-господарської діяльності, тис. грн	4 020 857	4 445 877	120 228	-363 363	-2 195 655
Стан фінансової рівноваги	РФГД ₁ ≥ 0	РФГД > 0	РФГД ₃ ≥ 0	РФГД ₃ ≤ 0	РФГД < 0

Проведені розрахунки свідчать, що фінансово-господарська діяльність ПАТ «Крюківсь-

кий вагонобудівний завод» у 2011–2014 рр. перебувала у верхньому трикутнику матриці

Ж. Франсона та І. Романе, який характеризує стани фінансової рівноваги. І тільки у 2015 р. фінансовий стан підприємства став нерівноважним. Так, у дійсності виробництво нових вантажних і пасажирських вагонів на підприємстві за 2011–2015 рр. скоротилося майже вшестеро [6].

Основні причини цього є зовнішніми. Істотної шкоди діяльності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» наніс негативний вплив об'єктивних чинників: в умовах економічної кризи скорочені державні замовлення та внутрішній попит на нові вагони, оскільки перевага віддається їх ремонту; обмежені експортні поставки на ринок країн СНД через призупинення з вересня 2013 р. дії сертифікатів українських вагонобудівних підприємств; наявні техніко-технологічні та економіко-правові перешкоди для виходу на європейський ринок вітчизняних вагонобудівників (менша ширина колії, висока конкуренція, необхідність дотримання європейських стандартів із якості вагонобудівної продукції).

У зв'язку з цим слід відмітити, що ускладнення умов господарювання ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» має тривалу історію формування. Утім, методика Ж. Франсона та І. Романе сигналізує тільки про істотне порушення фінансової рівноваги на підприємстві. Для латентного етапу розвитку фінансової кризи характерним є перекриття від'ємного результату за одними позиціями позитивним результатом від інших напрямів діяльності підприємства. Це означає, що неможливо ідентифікувати ранні ознаки порушення фінансової рівноваги на основі матричного аналізу за методикою Ж. Франсона та І. Романе.

Ідея визначення фінансової рівноваги підприємства на основі порівняння наявного капіталу з потребою в ньому почала розроблятися французькими вченими Г. Менсьє, Ф. Бароле та П. Бульме в 1970 р. Обґрунтоване вченими рівняння фінансової рівноваги підприємства має вигляд [5, с. 107]:

$$\begin{aligned} & \text{Грошові кошти} = \\ & = \text{Чистий оборотний капітал} - \\ & - \text{Потреба в оборотному капіталі}. \end{aligned} \quad (1)$$

Формула (1) відображає миттєву статичну рівність. Співвідношення її складових змінюється залежно від приросту чи зменшення власних коштів у структурі джерел формування оборотного капіталу та зміни потреби в ньому.

Більш глибоко даний методичний підхід до аналізу фінансової рівноваги підприємства опрацьований Б. Колассом [4]. Учений побудував матрицю станів фінансової рівноваги, що визначаються залежно від величини грошових коштів, розрахованої на основі рівняння (1) (табл. 3).

Таблиця 3

Матриця для характеристики стану фінансової рівноваги підприємства, запропонована Б. Колассом [4, с. 60]

Чистий оборотний капітал \ Потреба в оборотному капіталі	Наявність чистого оборотного капіталу (ЧОК ⁺)	Дефіцит чистого оборотного капіталу (ЧОК ⁻)
Позитивна величина потреби в оборотному капіталі (ПОК ⁺)	$ЧОК^+ > ПОК^+$ $ЧОК^+ < ПОК^+$	$ЧОК^- < ПОК^+$
Негативна величина потреби в оборотному капіталі (ПОК ⁻)	$ЧОК^+ > ПОК^-$	$ ЧОК^- < ПОК^- $ $ ЧОК^- > ПОК^- $

Позитивна величина грошових коштів формується в таких трьох випадках:

1. Повне покриття чистим оборотним капіталом потреби в ньому означає, що поточна фінансова потреба повністю забезпечується за рахунок власних джерел фінансових ресурсів.

2. Дефіцит грошових коштів для погашення кредиторської заборгованості покривається

чистим оборотним капіталом.

3. «Хибна» фінансова рівновага – це стан, за якого дефіцит чистого оборотного капіталу менший за негативну величину потреби в оборотному капіталі.

Безумовно, негативна величина грошових коштів, визначена відповідно до матриці Б. Коласса, свідчить про порушення фінансової рів-

новаги підприємства.

Розглянемо застосування методики матрич-

ного аналізу Б. Коласса на прикладі ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» (табл. 4).

Таблиця 4

Позиції ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» у матриці станів фінансової рівноваги підприємства, що запропонована Б. Колассом

Показник	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Чистий оборотний капітал (ЧОК), тис. грн	1 311 702	1 955 434	1 349 137	1 078 737	747 154
Потреба в оборотному капіталі (ПОК), тис. грн	1 414 530	1 882 804	1 478 763	1 491 345	1 017 732
Характер співвідношення двох показників	$ЧОК^+ < ПОК^+$	$ЧОК^+ > ПОК^+$	$ЧОК^+ < ПОК^+$	$ЧОК^+ < ПОК^+$	$ЧОК^+ < ПОК^+$
Виконання умов фінансової рівноваги	Так	Так	Так	Так	Так

Результати проведених розрахунків свідчать, що ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» перебував у стані фінансової рівноваги впродовж 2011–2015 рр. Утім, слід відмітити, що повне покриття чистим оборотним капіталом потреби в ньому на підприємстві спостерігалось тільки у 2012 р. В інші періоди фінансова рівновага підтримувалась на підприємстві шляхом співфінансування поточної потреби за рахунок власних і залучених коштів. Такі стани фінансової рівноваги не можна ототожнювати, оскільки характер джерел фінансування поточної фінансової потреби підприємства визначає якість його фінансової рівноваги – стійка чи нестійка. Власне бачення методики аналізу фінансової рівноваги обґрунтоване Р. Скалюк. Запропонований автором коефіцієнт фінансо-

вої рівноваги «відображає наявний ступінь збалансованості економічних вигод та притоку грошових коштів на підприємстві» і визначається за формулою [7, с. 39]:

$$\Phi_{РП} = \frac{XHR}{\Phi P^-}, \quad (2)$$

де $\Phi_{РП}$ – коефіцієнт фінансової рівноваги підприємства;

ЧРК – чистий рух грошових коштів за звітний період;

ΦP^- – фінансовий результат господарської діяльності підприємства.

Інтерпретацію значення коефіцієнта фінансової рівноваги, визначеного на основі методичного підходу Р. Скалюк, представлено в табл. 5.

Таблиця 5

Матриця оцінки стану фінансової рівноваги підприємства, побудована на основі методичного підходу Р. Скалюк [доопрацьовано автором згідно із 7, с. 40–41]

Чистий рух грошових коштів / Фінансовий результат	Позитивний чистий грошовий потік (ЧРК^+)	Негативний чистий грошовий потік (ЧРК^-)
Чистий прибуток (ΦP^+)	Збалансований стан фінансової рівноваги, який сприяє стійкому економічному розвитку підприємства в довгостроковому періоді	Нестійкий стан фінансової рівноваги, яку можна відновити шляхом оперативного збільшення вхідного грошового потоку
Чистий збиток (ΦP^-)	Розбалансований стан фінансової рівноваги свідчить про ризик втрати підприємством фінансової рівноваги	Кризовий стан фінансової рівноваги відображає її втрату, що загрожує ризиком банкрутства

Дана методика матричного аналізу фінансової рівноваги базується на двох ключових результативних показниках фінансово-господарської діяльності, які досить швидко сигналізують про наявні фінансові проблеми на підприємстві. Тому, на основі матриці

Р. Скалюк, можна ідентифікувати позитивну й негативну фінансову рівновагу підприємства. Охарактеризуємо фінансовий стан ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за наведеною в табл. 5 методикою (табл. 6).

Таблиця 6

Позиції ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» у матриці станів фінансової рівноваги підприємства, що запропонована Р. Скалюк

Показник	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Чистий рух грошових коштів (ЧРК), тис. грн	-74 516	94 394	67 198	-226 199	253 320
Чистий прибуток (+), збиток (-), (ФР) тис. грн	638 542	782 232	339 377	-347 572	-416 725
Характер співвідношення двох показників	$ ЧРК^- < ФР^+$	$ЧРК^+ < ФР^+$	$ЧРК^+ < ФР^+$	$ ЧРК^- < ФР^- $	$ЧРК^+ < ФР^- $
Виконання умов фінансової рівноваги	Ні	Так	Так	Ні	Ні

Результати проведених розрахунків свідчать, що ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» перебував у стані фінансової рівноваги тільки у 2012–2013 рр. Чистий грошовий потік на підприємстві є нестабільним явищем, хоча й підтримується вливанням капіталу акціонерів у формі довгострокової поворотної фінансової допомоги. Це підтримує ліквідність підприємства та стримує зростання його заборгованості перед кредиторами. Утім, суттєве падіння обсягів виробництва в ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» сягнуло нижче межі беззбитковості його діяльності, починаючи із 2014 р.

У теоретичному обґрунтуванні методичного підходу Р. Скалюк до аналізу фінансової рівноваги підприємства слабким місцем є збалансування лише двох сторін основного фінансового протиріччя: ліквідності та прибутковості. У зв'язку з цим інтерпретація станів фінансової рівноваги позбавляється комплексного характеру, оскільки поза увагою залишається ризик втрати підприємством фінансової стійкості.

Нами пропонується методика матричного аналізу, що базується на врахуванні чотирьох аспектів фінансового стану підприємства: ліквідності, дохідності, самофінансування та ризику банкрутства (табл. 7).

В основу побудови даної матриці станів фінансової рівноваги підприємства покладе-

ний методологічний взаємозв'язок між такими показниками: чистий грошовий потік (ЧГП), який є надійним критерієм оцінки проблем у сфері ліквідності; чистий прибуток (ЧП⁺) або збиток (ЧП⁻), формування якого охоплює всі напрями діяльності; власний оборотний капітал (ВОК), який характеризує суму власних коштів, вкладених в оборотні активи; поточна фінансова потреба (ПФП), яка показує надлишок (+) або дефіцит (-) коштів для фінансування операційного циклу.

Установлені співвідношення між указаними показниками дозволяють характеризувати не лише факт наявності на підприємстві власних коштів у ліквідній формі, а і їх достатності для забезпечення поточної господарської діяльності.

Проведемо характеристику станів фінансової рівноваги ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» на основі методики матричного аналізу, використовуючи результати розрахунків необхідних показників, наведених у табл. 4, 6 (табл. 8).

Результати застосування запропонованої методики матричного аналізу фінансової рівноваги свідчать, що незначне розбалансування фінансового стану ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» мало місце у 2011 р., після якого впродовж 2012–2013 рр. підприємство перебувало у стані стійкої фінансової рівноваги, за якого ризик банкрутства практично відсутній.

**Модель матричного аналізу множини станів фінансової
рівноваги підприємства**

		Ліквідність			
		ЧГП ⁺	ЧГП ⁻		
Дохідність	ЧП ⁺	$ЧГП^+ \leq ЧП^+ \leq ВОК^+ \leq ПФП^+$ $ЧГП^+ \leq ЧП^+ \leq ВОК^+ \geq ПФП^+$	$ЧП^+; ЧГП^-; ВОК^+ \leq ПФП^+$ $ЧП^+; ЧГП^-; ВОК^+ \geq ПФП^-$	відсутній або низький	Ризик банкрутства
		$ЧГП^+ \leq ЧП^+ \leq ВОК^+ \leq ПФП^- $	$ЧП^+; ЧГП^-; ВОК^- \leq ПФП^- $	середній	
	ЧП ⁻	$ЧГП^+; ЧП^-; ВОК^+ \leq ПФП^+$	$ ЧГП^- \leq ЧП^- \leq ВОК^+ \leq ПФП^+$	високий	
		$ЧГП^+; ЧП^-; ВОК^+ \leq ПФП^+$ $ЧГП^+; ЧП^-; ВОК^+ \leq ПФП^- $	$ ЧГП^- \leq ЧП^- \leq ВОК^+ \geq ПФП^- $ $ ЧГП^- \leq ЧП^- \leq ВОК^- \leq ПФП^- $		
		$ВОК^+ / ПФП^{+(-)}$	$ВОК^{+(-)} / ПФП^{+(-)}$		
Самофінансування					

Таблиця 8

**Стани фінансової рівноваги ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»
у 2011–2015 рр.**

		Ліквідність				
		ЧГП ⁺	ЧГП ⁻			
Дохідність	ЧП ⁺	2012 р. $ЧГП^+ \leq ЧП^+ \leq ВОК^+ \leq ПФП^+$ 94394 < 782232 < 1955434 > 1882804 2013 р. $ЧГП^+ \leq ЧП^+ \leq ВОК^+ \geq ПФП^+$ 67198 < 339377 < 1349137 < 1478763	2011 р. $ЧП^+; ЧГП^-; ВОК^+ \leq ПФП^+$ 638542; - 74516; 1311702 < 1414530	відсутній або низький	Ризик банкрутства	
		X	X	середній		
	ЧП ⁻	X	2014 р. $ ЧГП^- \leq ЧП^- \leq ВОК^+ \leq ПФП^+$ - 226199 < -347572 < < 1078737 < 1491345	X		високий
		2015 р. $ЧГП^+; ЧП^-; ВОК^+ \leq ПФП^+$ 253320; - 416725; 747154 < 1017732				
		$ВОК^+ / ПФП^{+(-)}$	$ВОК^{+(-)} / ПФП^{+(-)}$			
Самофінансування						

Із 2014 р. спостерігається дисбаланс фінансового стану ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», який поглибився у 2015 р. Про це

свідчить перехід підприємства впродовж 2014–2015 рр. до зон підвищеного ризику втрати фінансової незалежності. Цей висновок підтвер-

джується результатами прогнозування банкрутства підприємства на основі статистичної моделі, виведеної для виробничих підприємств та представленої в авторській монографії «Система раннього виявлення та подолання фінансової кризи підприємств» [3, с. 35]

Результати прогнозної оцінки ймовірності втрати фінансової стійкості ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» представлено на рис. 1.

Оцінка ймовірності банкрутства ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» на основі

визначення рівня його фінансової незалежності підтверджує висновки про поглиблення порушення фінансової рівноваги у 2014–2015 рр. Так, фактичне значення коефіцієнта автономії на підприємстві перевищує оптимальне значення даного показника, демонструючи стабільну динаміку до зниження. Прогноз рівня фінансової незалежності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» свідчить про збереження його негативної тенденції та падіння нижче оптимальної величини..

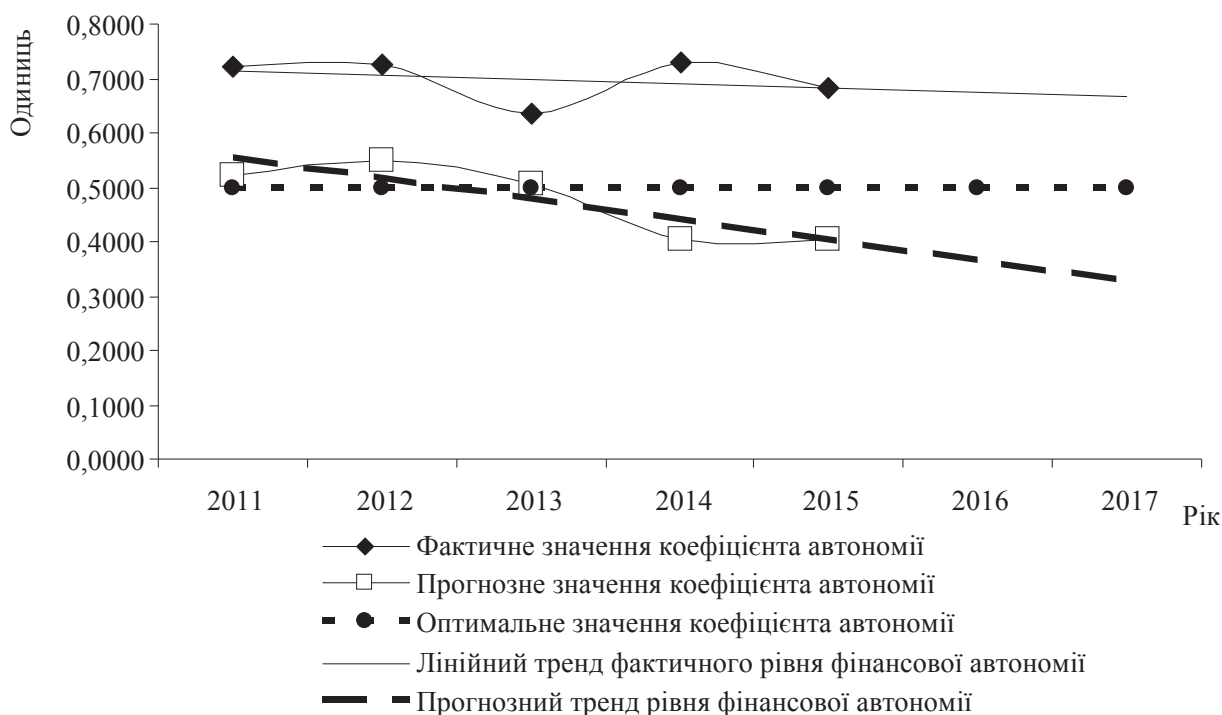

Рис. 1. Графічна інтерпретація ризику втрати фінансової стійкості ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» на основі фактичних і прогнозних значень коефіцієнта автономії у 2011–2015 рр.

Отже, на даному етапі життєвого циклу ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» спостерігається поглиблення порушення фінансової рівноваги, безперешкодний розвиток якого підвищує ризик втрати підприємством фінансової стійкості. У зв'язку з цим стратегічно важливе для економіки України підприємство потребує термінового впровадження програми антикризових заходів, яка базуватиметься на засадах державно-приватного партнерства.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямку. Підсумовуючи, слід зазначити, що

забезпечення фінансової рівноваги представляє собою мистецтво фінансового менеджменту підприємства у знаходженні компромісу між прагненням нарощення доходності, необхідністю підтримки певного рівня ліквідності та ймовірністю виникнення ризику банкрутства. Відмінність одержаних нами висновків щодо стану фінансової рівноваги ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» із результатами матричного аналізу за методикою Г. Менсьє, Ф. Бароле та П. Бульме полягає в тому, що на початковому етапі розвитку фінансової кризи найсильнішою стороною

фінансового стану підприємства залишається рівень забезпеченості потреб поточного фінансування власними коштами, сформованими в попередні періоди. Виключно цей критерій покладений французькими вченими в основу моделі матричного аналізу фінансової рівноваги підприємства. Крім того, об'єктивним є невизнання ознакою фінансової кризи вкладення 100 % власного оборотного капіталу в надлишок ліквідності. Це може бути ознакою спрямованості фінансової політики підприємства на забезпечення його фінансової безпеки, для якої характерним є формування «подушки ліквідності».

Водночас отримані висновки за вищевикладеною методикою матричного аналізу фінансової рівноваги підприємства співпадають із результатами застосування матриці Ж. Франсона та І. Романа, а також Р. Скалюк. Утім, перевагою запропонованої нами матриці фінансової рівноваги підприємства є ширша множина її станів, що дозволяє більш точно класифікувати особливості дотримання або порушення її умов.

Напрями подальших наукових досліджень за темою цієї статті полягають у розробці моделей матричного аналізу фінансової рівноваги підприємств з урахуванням їх галузевої специфіки та впливу зовнішніх факторів на їх фінансовий стан.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белоліпецький В. Г. Финансовое равновесие в условиях рыночной трансформации экономики России: дис. ... д-ра экон. наук: спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит», 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Белоліпецький Василь Георгієвич; Московський державний університет ім. М. В. Ломоносова. – Москва, 2002. – 563 с.
2. Бланк І. А. Финансовая стратегия предприятия / І. А. Бланк. – Киев : Ника-Центр, 2004. – 720 с.
3. Гудзь Т. П. Система раннього виявлення та подолання фінансової кризи підприємств: монографія / Т. П. Гудзь. – Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2007. – 166 с.
4. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы : пер. с англ. / Б. Коласс – Москва : ЮНИТИ, 1997. – 576 с.
5. Meunier H., de Barolet F., Boulmer P. La tresorerie des entreprises. – Paris : Dunod, 1970. – 312 p.
6. Показники фінансової звітності ПАТ «Крюківський вагобудівний завод» [Електронний ресурс]: фінансова звітність емітента: станом на 01 січня 2016 р. – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua/> (дата звернення: 27.08.16). – Назва з екрана.
7. Скалюк Р. Управління фінансовою рівновагою промислових підприємств / Р. Скалюк // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2013. – Вип. 4. – С. 37–43.

REFERENCES

1. Belolipetskii, V. G. (2002). *Finansovoe ravnovesie v usloviakh rynochnoi transformatsii ekonomiki Rossii [Financial balance in conditions of Russian economy market transformation]*. Moskva: Moskovskii gosudarstvennyi universitet im. M. V. Lomonosova [in Russian].
2. Blank, I. A. (2004) *Finansovaia strategiiia predpriiatia [Financial strategy of enterprise]*. Kyiv: Nika-Tcentr [in Russian].
3. Gudz, T. P. (2007). *Systema rannoho vyivlennia ta podolannia finansovoi kryzy pidpriemstv [System of financial crisis early detection and overcome]*. Poltava: RVTS PUSKU [in Ukrainian].
4. Kolass, B. (1997). *Upravlenie finansovoi deiatel'nostiu predpriiatia. Problemy, kontseptcii i metody [Financial management of enterprise. Problems, concepts and methods]*. Moscow: IuNITI [in Russian].
5. Meunier, H., de Barolet, F., Boulmer, P. (1970). *La tresorerie des entreprises*. Paris : Dunod.
6. Pokaznyky finansovoi zvitnosti PAT «Kriu-

kivskii vahonobudivnyi zavod»: stanom na 01.01.2016 r. [Indicators of financial statements of PJSC "Kryukov Wagon Plant" of 01.01.2016]. <http://www.smida.gov.ua/>. Retrieved from <http://www.smida.gov.ua/>. (accessed 27 August 2016) [in Ukrainian].

7. Skaliuk, R. (2013). Upravlinnia finansovoiu rinvnvalhoiu promyslovykh pidpriemstv [Managing the financial balance of industrial enterprises]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Bulletin of Ternopil National Economic University: Collected papers* (4), (pp. 37–43) [in Ukrainian].

Т. П. Гудзь, кандидат экономических наук, доцент (Высшее учебное заведение Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»). **Матричный анализ финансового равновесия предприятия.**

Аннотация. Цель статьи заключается в изучении матричных моделей диагностики финансового равновесия предприятия, выявлении особенностей их практического применения и развитии их видов путем разработки авторской методики матричного анализа в усовершенствованной форме. **Методика исследования.** Достижение поставленной цели осуществлено с помощью таких общенаучных и специальных методов исследования: диалектического подхода, индукции, матричного анализа, анализа коэффициентов, трендового анализа. **Результаты.** Разработана модель матричного анализа финансового равновесия, которая позволяет идентифицировать некоторое множество ее состояний на основе учета четырех аспектов финансового состояния предприятия: ликвидности, доходности, самофинансирования и риска банкротства. **Практическая значимость результатов исследования.** Разработанная в статье модель матричного анализа для выявления состояния финансового равновесия предприятия и форм его нарушения направлена на совершенствование информационно-аналитического обеспечения обоснования управленческих решений финансового менеджмента.

Ключевые слова: финансовое равновесие, банкротство, ликвидность, доходность, финансовая устойчивость.

T. Gudz, Cand. Econ. Sci., Docent (Poltava University of Economics and Trade). Matrix analysis of financial equilibrium enterprise.

Summary. Purpose. This article is dedicated to study matrix models of enterprise financial equilibrium diagnostics, to determine characteristics of their practical application and development of their species by creating advanced authoring techniques matrix analysis. **Methodology of research.** The objectives of the article implemented by using the following general and specific research methods: dialectical approach, induction, matrix analysis, ratio analysis, trend analysis. **Findings.** Author's model matrix analysis of enterprise financial equilibrium is developed. It allows you to identify some state set financial equilibrium by taking into account four aspects of company's financial condition: liquidity, profitability, self-financing and risk of bankruptcy. **Practical value.** Developed in the article matrix model analysis of enterprise financial equilibrium and imbalance is aimed at improving information and analytical support justification of financial management solutions.

Keywords: financial equilibrium, bankruptcy, liquidity, profitability, financial stability.

Надійшло до редакції 29 серпня 2016 року.